

Utfyllende hørings svar
Veivalg for fremtidig kirkeordning

1. Bør det gjøres endringer i fordelingen av oppgaver og myndighet mellom lokalt, regionalt og nasjonalt nivå? I så fall hvilke og hvorfor?

JA

Selvstendigjøringen av kirken fra staten åpner for en nødvendig forenkling av Den norske kirkes styringsstruktur og en tydeligere oppgavefordeling mellom de ulike nivåer.

Dagens organisering, der forskjellige nivåer har ansvar for oppgaveløsningen i soknet, er styringsmessig komplisert og binder unødig mye ressurser til administrativ koordinering mv.

Soknet bør gis samlet ansvar for all virksomhet som skjer lokalt i Den norske kirke, inkludert gudstjenestefeiring, dåp, vielser og gravferd. For å sikre en best mulig samlet og strategisk ledelse av personal- og andre ressurser, bør arbeidsgiveransvar for alle som arbeider med oppgaveløsningen lokalt - samt de samlede økonomiske tilskudd til lokalkirken (både kommunale og statlige) - forvaltes av det samme lokale styringsorgan. Dette styringsorganet må være tydelig forankret som et organ som opptrer på vegne av ett eller eventuelt flere sokn. Dermed legges det også til rette for at det lokale arbeid kan bli ledet på en samlet og enhetlig måte.

Det regionale og sentrale nivå som organer for det sentrale rettssubjekt, bør rendyrkes til å ivareta regionale og nasjonale oppgaver så som biskopenes tilsynsoppgaver overfor menighetene og deres medarbeidere, felles storsamlinger til inspirasjon, drift av faglige ressursmiljø, fordeling av og rapportering av statlige midler, nasjonal kirkelig statistikk, informasjonsarbeid, regelutvikling (liturgi og kirkeordning mv) og representasjonsoppgaver nasjonalt og internasjonalt mv.

I et lengre tidsperspektiv vil det også kunne være aktuelt for Den norske kirke å gå inn i en bredere oppgaveportefølje (institusjonsdrift av ulik karakter mv) som det ikke er naturlig for det enkelte sokn/soknene i en kommune å gå inn i.

2. Deler høringsinstansen Kirkerådets vurdering om at dagens finansierings-ordning er den beste til å sikre en bred folkekirke?

JA

Dagens ordning der både stat og kommune tar medansvar for finansieringen av Den norske kirke, bør videreføres. Ordningen har lang tradisjon i norsk historie og har samtidig vist seg tilpassningsdyktig i forhold til dagens flerreligiøse samfunn.

Også tilknytningen mellom kirke/trossamfunn og lokalsamfunnet blir bekreftet gjennom ordningen med kommunalt finansieringsansvar for den lokale kirkes virksomhet. Lokal finansiering av kirkebyggene, står her i en særstilling.

Dagens prinsipper for hva det offentlige bør ha finansieringsansvar for overfor Den norske kirke, bør i hovedsak kunne videreføres. Staten bør videreføre sitt ansvar for å finansiere prestedtjenesten, kirkens trosopplæring og den sentrale og regionalkirkelige administrasjon selv om finansieringen endres til et rammetilskudd. De kommunale utgiftsforpliktelser, bør fortsatt konkret reguleres i lovs form.

3. Dersom dagens finansieringsordning for Den norske kirke faller bort, hvilken ordning vil høringsinstansen gå inn for? Begrunn synspunktet.

KA vil understreke betydningen av dåp som eneste kriterium for medlemskap i Dnk. KA er opptatt av at fremtidige løsninger for finansieringer av Dnk må bygge opp under og ikke svekke dette prinsipielle synspunktet.

Ved endringer i finansieringsform, vil det være viktig at også denne legger til rette for en lokal forankring og lokalt eierskap slik ordningen er i alle de øvrige nordiske folkekirker.

I en ev fremtidig situasjon der lovgivningen er utformet slik at det ikke fattes vedtak om bevilgninger til kirker i stat og /eller kommune, vil KA be om at livssynsavgift utredes.

4. Hvordan kan kirkestrukturen forenkles for at knappe ressurser kan bli rasjonelt utnyttet?

Det viktigste grep for å forenkle den kirkelige organisasjon, er å oppheve dagens todelte ledelsesstruktur og la alle som arbeider lokalt være tilsatt av samme lokale arbeidsgiver. KA vil hevde at dobbeltstruktur er den største «tidstyven» i kirkelig forvaltning. Noe større administrative samarbeidsheter for soknene, vil også medføre bedre ressursbruk. KA mener videre at det er viktig å ha et kontinuerlig kritisk blikk på rasjonalisering og forenkling av administrative rutiner. Det gjelder både innen bygg- og økonomiforvaltning og generelt innenfor administrative rutiner.

5. Har høringsinstansen synspunkter på kriteriene for soknestørrelse og sokneinndeling i en fremtidig kirkeordning?

Soknestrukturen bør vurderes med tanke på mer hensiktsmessige enheter. Det er likevel ikke behov for betydelige endringer i kriteriene for soknestørrelse og sokneinndeling hvis ordningen med to organer for soknet videreføres. Det er da mulig å opprettholde sammenhengen mellom menighetsråd, lokalmenighet, kirkebygg og lokalsamfunn. Hvis betydelige oppgaver som i dag er lagt til

kirkelig fellesråd legges til menighetsrådet så vil det bli behov for en mer omfattende soknesammenslåing. Sammenhengen mellom lokalmenighet og menighetsråd vil da svekkes.

6. Bør ordningen med to organer for soknet (menighetsråd og fellesråd) videreføres?

JA.

Det er bred støtte blant menighetsrådene til dagens ordning med to organer for soknet i kommuner med flere sokn.

Ordningen tjener et dobbelt sikte: At det finnes et lokalt styringsorgan med særlig ansvar for det kristelige liv i soknet samtidig med at personal, økonomi, kirkebygg og gravplass kan bli forvaltet på en profesjonell måte i samsvar med menighetsrådenes målsettinger. Det anbefales derfor en videreføring av ordningen med to styringsorganer for soknet.

7. Hvis ordningen videreføres: På hvilket nivå bør fellesorgan for flere sokn ligge (kommunenivå eller annet nivå, f.eks. prostinivå eller bispedømmenivå)?

Med kommunal finansiering bør fellesorgan for flere sokn primært ligge på kommunenivå. I mindre kommuner bør det legges til rette for at et fellesorgan kan omfatte flere kommuner. En kommunereform vil kunne bidra til mer hensiktsmessige samarbeidsområder for soknene gjennom kirkelig fellesråd.

8. Hvis ordningen videreføres: Bør det gjøres endringer i oppgavefordelingen mellom menighetsråd og fellesråd?

NEI, MEN ENKELTE JUSTERINGER

Det ser ut til å være behov for en tydeligere avklaring av arbeidsfordeling og arbeidsform mellom menighetsråd og kirkelig fellesråd når det gjelder arbeidet med felles mål/planlegging/strategi.

Dagens lovgivning for fellesråd og menighetsråd (§ 9 og § 14) har som bakgrunn og utgangspunkt at det ikke finnes offentlig finansiering av de oppgaver som er omtalt i § 9, mens det finnes offentlig finansiering av de oppgaver som er omtalt i Kirkelovens § 14, med et visst unntak når det gjelder statlig tilskudd til trosopplæring.

Ressurser til daglig ledelse for menighetsrådets virksomhet, er derfor en gjennomgående utfordring. Dette behovet må dels løses som element i vurderingen av ressursprioritering og finansieringsordning for Den norske kirke. Spørsmålet henger samtidig nært sammen med øvrige valg av fremtidig organisering og kan ikke løses uavhengig av dette. Mandatet til å lede soknets

arbeid, må uansett løsning være tydelig forankret i soknets styringsorganer og skjer på fullmakt i de vedtak som der fattes.

9 Bør all virksomhet i soknet underlegges styrings- og ledelsesansvaret til soknets organer?

JA

Soknets organer bør kunne få det samlede ansvar for virksomheten i soknet. Det følger av dette at kirken lokalt bør få det samlede ansvar for det lokalkirkelige personell, inkludert menighetsprestene.

Biskopen bør samtidig beholde det styringsansvar for prestedtjenestens innretning og tidsbruk som ligger i biskopens myndighet til å forordne gudstjenester i den enkelte soknekirke.

10. Hvordan bør daglig ledelse for virksomheten i soknet organiseres?

Det er behov for bedre ledelse av det daglige arbeid, særlig i mellomstore og store sokn med mye aktivitet og mange ansatte. Felles, lokalt arbeidsgiveransvar for de som arbeider sammen lokalt vil være den beste forutsetning for å få dette til å fungere. Daglig leder for soknets virksomhet forutsettes å ha samme arbeidsgiver som de han/hun skal lede, og stå i et ansvarlig forhold til soknets styringsorganer.

11. Hvilken rolle bør biskopen ha i en fremtidig kirkeordning?

Bisperollen bør videreutvikles som en pastoral tilsynstjeneste med særlig ansvar for å ta vare på og nytolke kirkens evangelisk-lutherske læregrunnlag og tilstrebe at kirkens medlemmer og menigheter bevarer fellesskapet slik at kirkens enhet kan bestå.

Biskopene har i dagens samfunn også en stadig viktigere rolle som kirkens ansikt og stemme utad – både i det offentlige rom, i media og som kirkens fremste ledere ved store kirkelige og samfunnsmessige begivenheter.

Biskopene bør fritas for arbeidsgiveransvar.

12. Hvilke virkemidler bør biskopen ha for å kunne ivareta tilsynet på en god måte?

Biskopene har gjennom sin ordinasjons-/vigslingsmyndighet og gjennom visitasinstituttet den viktigste formelle myndighet som behøves for å utøve et godt tilsyn med menighetene i eget bispedømme. Gjennom

forordningsmyndigheten og myndigheten til å gi bindende pålegg har biskopene (tjenesteordningens § 1) viktige instrumenter for å utøve tilsyn.

KA er opptatt av at kirken fremover trenger å tydeliggjøre og forsterke det biskoppelige tilsyn. Ved en rendyrking av tilsynsrollen for biskopene slik KA går inn for, bør ytterligere virkemidler i utøvelsen av tilsynet skje ved at biskopen gis en reell innflytelse i tilsettingsprosesser for prester.

13. Hvordan bør utpeking av biskoper skje i en fremtidig kirkeordning?

Dagens ordning er i hovedsak tilfredsstillende.

14. Bør bispedømmerådet opprettholdes som rådsorgan på bispedømmenivå, og hva skal i så fall være bispedømmerådets rolle i kirkestrukturen?

NEI.

KA støtter Kirkerådets mindretall «B: Et mindretall i Kirkerådet mener bispedømmerådet ikke bør opprettholdes som et demokratisk valgt organ. Rådets nåværende oppgaver bør i stedet ivaretas av andre organer». Hvis arbeidsgiveransvaret for de lokale ansatte legges til et organ som opptrer på vegne av soknet (slik KA går inn for), vil bispedømmerådet med nødvendighet få færre oppgaver enn i dag. En slik omlegging gjør det mindre nødvendig å ha et demokratisk organ på bispedømmenivå.

Det kan likevel være hensiktsmessig med et felles tiltaksorgan på bispedømmenivå som kan initiere samarbeid og arrangere fellestiltak for hele bispedømmet. Det kan i tillegg være hensiktsmessig med en fagstab knyttet til biskopen.

15. Hvilke oppgaver bør i så fall legges til bispedømmerådet?

Se spørsmål 1 og 14

16. Bør alle ansatte ha den samme arbeidsgiver og hvilket organ bør dette i så fall være?

JA, ALLE SOM ARBEIDER LOKALT BØR HA SAMME LOKALE ARBEIDSGIVER

Alle som arbeider på samme nivå, bør være tilsatt på samme nivå ansvaret for oppgaven ligger. Den organisatoriske utskillingen av prestatjenesten har primært historiske årsaker. Ordningen er som tidligere påpekt ressursdrivende og mangler klar teologisk begrunnelse. I tillegg vanskeliggjør den et felles plan- og strategiarbeid, kompliserer en del konflikthåndtering der begge linjer er involvert og gjør det krevende å etablere en ordning med enhetlig ledelse.

KA mener at en fremtidig kirkeordning bør legge til grunn at alle som arbeider for å realisere soknets oppdrag, har soknet som sin arbeidsgiver. Virksomhetene må samtidig være store nok til å sikre nødvendig profesjonalitet i arbeidsgiverrollen og nødvendig fleksibilitet i personalforvaltningen.

Et lokalkirkelig forvaltningsnivå på kommunenivå i et felles organ for flere sokn vil kunne imøtekomme disse hensyn. Endringer i kommunestrukturen kan bidra til tjenlige kirkelige enheter på kommunenivået med tilstrekkelige ressurser i alle fellesrådsområder. Alternativt kan det etableres interkommunale fellesråd/prostiråd.

Å velge bispedømmenivået som arbeidsgiver for de som arbeider for å realisere soknets/menighetenes oppdrag, åpner for betydelig klarhet og et stort potensiale for konflikt mellom soknets styringssignaler og bispedømmets.

Finansieringsgrunnlaget for de tilsatte med kommunal finansiering, vil videre kunne bli betydelig svekket i forhold til dagens situasjon. Det nedlegges i dag betydelig innsats fra de kirkelige fellesråd i hver enkelt kommune når det gjelder å dokumentere behov for midler til kirken lokalt – både til virksomhet og bygningsforvaltning. Bispedømmet vil ikke være i stand til å kunne erstatte denne innsatsen. De kommunale bevilgninger vil derfor med overveiende sannsynlighet bli redusert - med nedbemanning av de overførte stillinger fra soknet som nødvendig konsekvens.

En bispedømmeløsning må videre etablere omfattende administrative ordninger for å kunne oppfylle pliktene som påhviler arbeidsgiver etter reglene i arbeidsmiljøloven.

17. I hvilken grad bør arbeidsgiverfunksjoner fordeles på de ulike organer? (Biskopen regnes i denne sammenheng som et organ).

For å bidra til en mest mulig enkel organisasjon med tydelige ansvarsforhold bør det unngås en organiseringsmodell som forutsetter delegasjon i mange ledd.

Organisering bør tydeliggjøre hvem som er arbeidsgiver og hvem som opptrer i arbeidsgivers sted.

Normal delegeringspraksis (Jfr. kirkelovens § 14) bør selvsagt videreføres. Det vurderes som naturlig at også det nye rettssubjektet («Den norske kirke») vil finne det hensiktsmessig å delegere enkelte personaloppgaver til underliggende organer (bispedømmeråd/biskop mv) og at ikke Kirkerådet blir sittende med alt ansvar.

Det vil imidlertid kreve lov hjemmel dersom oppgaver (enkelte arbeidsgiverfunksjoner f.eks.) skal kunne delegeres fra ett rettssubjekt til et annet (fra det sentrale til soknet eller omvendt).

Det er behov for å skjelne klarere mellom arbeidsgivermyndighet og tilsyn.

18. I hvilken grad bør det åpnes opp for lokale og regionale variasjoner i organiseringen av arbeidsgiveransvaret?

KA anbefaler at det fastsettes en hovedmodell som sikrer ryddige og forutsigbare rammer for de tilsatte. Innenfor hovedmodellen kan fleksible ordninger selvsagt etableres.

19. Hvordan bør man på best mulig måte ivareta særpreget til prestetjenesten og andre vigslende tjenester?

Det særlige i prestetjenesten og andre vigslende tjenester ivaretas bl.a. gjennom Kirkemøtes tjenesteordninger, vigslingsliturgier og planvedtak samt gjennom de faglige normer/standarder som utvikles gjennom de ulike utdanningsløp.

Disse stillingene kjennetegnes videre av en utvidet lojalitetsplikt i forhold til kirkens tro- og læregrunnlag. Det tilligger biskopen å føre særskilt tilsyn med at motivasjonen for kirkelig tjeneste opprettholdes og at lojalitetsplikten etterleves.

Biskopen har dermed et særlig ansvar for å se til at de vigslende bevarer sin motivasjon og sitt kall til fortsatt kirkelig tjeneste. Dette kan skje på ulike måter, fra personlige samtaler og sjelesorg, ved å samle og tilrettelegge for retreat, veiledning og studier og ved selv å være et forbilde som motiverer og inspirerer til tjeneste.

Arbeidsgiverrollen gir endel begrensninger i forhold til å kunne ivareta dette fullt ut, som for eksempel sjelesorgrollen. KA mener derfor at biskopene bør fritas fra arbeidsgiverrolle men få utvidede rammer og ressurser til å følge opp tilsatte slik som beskrevet over. Lokal arbeidsgiver må forutsettes å være innforstått med biskopens ansvar for denne type oppfølging.

20. Har høringsinstansen synspunkter på Kirkemøtets rolle i kirken?

Kirkemøtet er det øverste representative organ i Den norske kirke. Denne rollen vil bli styrket i tråd med nedbygging av statens rolle i kirken. Kirkemøtet vil få utvidet mandat til å fastsette kirkelige regelverk, kirkens liturgier og ikke minst fordele statlig rammebevilgninger til Den norske kirke.

Kirkemøtet ivaretar også viktige nasjonale representative roller på vegne av Den norske kirke i forhold til andre kirker, overfor offentlige myndigheter og andre samfunnsinstitusjoner.

Kirkemøtets myndighet overfor soknene, bør gjennomtenkes nærmere. KA mener at det bør etableres lignende ordning i Den norske kirke som den som i sin tid ble etablert i den svenske kirkeloven. Kirkemøtet vil da ha myndighet

overfor soknet på definerte områder (positivt definert), men ikke inneha generell instruksjonsrett.

Den norske kirkes grunnlagstenkning om soknet som grunnenhet, tilsier etter KAs vurdering at soknet ikke bør defineres som hørende inn under det nasjonale rettssubjekt, men fortsatt bør være rettslig regulert som eget rettssubjekt.

Vedrørende økonomiforvaltning se også spørsmål 24.

21. Har høringsinstansen synspunkter på hvordan Kirkemøtet skal settes sammen?

Det er uheldig at Kirkemøtet er sammensatt av bispedømmerådene. Svakheterne ved måten møtet er sammensatt på er særlig tydelig når en drøfter og beslutter endringer i den kirkelige oppgave- og myndighetsfordelingen, særlig i avveining mellom bispedømmerådet og lokalkirkelige organer der bispedømmerådene på mange måter er «part» i saken. Også i den nye rolle Kirkemøtet vil få på det økonomiske området, der midler skal fordeles mellom bispedømmenivå og lokale tilskudd, vil problemstillingen bli sterkt utfordrende.

KA vil anbefale at det av hensyn til Kirkemøtets framtidige legitimitet blir gjort endringer i forhold til hvordan møtet skal sammensettes.

22. Har høringsinstansen synspunkter på Bispemøtets oppgaver og rolle i kirkeordningen, herunder forholdet til Kirkemøtet og Kirkerådet?

Bispemøtets hovedoppgave bør som i dag være å samordne biskopenes gjøremål og behandle saker av læremessig karakter enten med sikte på uttalelser eller som ledd av forberedende saksbehandling overfor Kirkemøtet.

Spørsmålet avhenger for øvrig av hva slags fremtidig rolle biskopene vil få. Dersom biskopene tillegges en betydelig arbeidsgiverrolle, vil det være avgjørende at den styringsrett og ledelse biskopene utøver overfor kirkelig tilsatte, entydig forstås som demokratisk forankret, at ordinære ordninger for medbestemmelse legges til grunn osv. En såkalt «uavhengig» bisperolle lar seg ikke forene med arbeidsgiverrollen i Den norske kirke.

Når det gjelder forberedelse og oppfølging av lære- og liturgisaker ovenfor Kirkemøtet støtter KA Kirkerådets mindretall (1B), blant annet ut fra maktfordelingsprinsippet.

23. Har høringsinstansen synspunkter på spørsmålet om ledelse av biskopene?

Den norske kirkes biskoper er p.t å forstå som arbeidstakere, noe som bør videreføres. Kirkemøtet, ved Kirkerådet som utøvende organ, vil være å forstå som biskopenes arbeidsgiver fra og med 2017. KA har ingen merknader til dette.

Innenfor en slik ramme ser KA det som naturlig at ledende biskop / preses ivaretar visse arbeidsgiverfunksjoner ovenfor biskopene.

24. Har høringsinstansen synspunkter på Kirkerådets funksjon og sammensetning?

Kirkerådet bør oppnevnes mer etter en styremodell der rådet står ansvarlig overfor Kirkemøtet.

KA vil også påpeke at Kirkerådets rolle blir endret ved at Kirkemøtet gis en sentral rolle i økonomifordeling ved å forvalte de statlige tilskudd. KA vil også peke på at Kirkerådets rolle blir påvirket som følge av at Kirkemøtet får en utvidet rolle som tilskuddsforvalter av den samlede statlige bevilgning til Den norske kirke. Allerede i dag har Kirkerådet en dobbeltrolle som tilskuddsgiver og operatør på en del sakfelt. Kirkerådet vil nå også bli arbeidsgiver for kirkelig tilsatte med ansvar for lønn, permisjon mv. til disse. Disse dobbeltrollene tilsier behov for nærmere grenseoppganger som forutsettes ivaretatt gjennom nærmere avklaringer i Kirkemøtet.

25. Bør ordningen med en egen lærenemnd videreføres, og hvilken funksjon skal en slik nemnd i så fall ha?

Det er ønskelig å videreføre den praksis som er etablert i Den norske kirke med en egen lærenemnd der leke representanter og teologiske sakkyndige inngår sammen med biskopene i behandlingen av lærespørsmål.

KA ønsker samtidig å opprettholde den vurdering av hva som er viktige lærespørsmål i dag hos lærenemnda, slik det er uttrykt i forskrift om Den norske kirkes lærenemnd § 7-2 «Læresak kan bare reises i saker som gjelder særlig tungtveiende spørsmål der det aktuelle læretema er av alvorlig og vidtrekkende karakter.»

26 Har høringsinstansen synspunkt på hvordan ansvaret for samisk kirkeliv skal ivaretas i en fremtidig kirkeordning?

Dagens ordning ser ut til å fungere tilfredsstillende.

27. Har høringsinstansen synspunkt på hvordan ungdomsdemokratiet og Ungdommens kirkemøte skal ivaretas i en fremtidig kirkeordning?

Dagens ordning ser ut til å fungere tilfredsstillende.